

**Eesti Vabariigi
Riigikontroll**

**Venemaa Föderatsiooni
Kontrollikoda**

ÜHINE ETTEKANNE

Venemaa Föderatsiooni ja Eesti Vabariigi kõrgeimate auditorganisatsioonide korraldatud paralleelauditist, mille käigus kontrolliti riigiasutusi, kes korraldasid veoste ja sõidukite liikumist läbi Venemaa Föderatsiooni ja Eesti Vabariigi piiri- ja tollipunktide 2010. aastal ja 2011. aasta kontrollitud perioodil.

Ivangorod,
Venemaa Föderatsioon

29. märtsil 2012. aastal

1. Auditi tegemise alus

2. oktoobril 2006. aastal Eesti Vabariigi Riigikontrolli ja Venemaa Föderatsiooni Kontrollikoja vahel sõlmitud koostööalase vastastikuse mõistmise memorandum;

Eesti Vabariigi Riigikontrolli ja Venemaa Föderatsiooni Kontrollikoja 8. detsembri 2011. aasta paralleelauditi kokkulepe.

2. Auditi eesmärgid

Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni (edaspidi ka *Eesti-Vene*, *Eesti*, *Venemaa*) vahelise piiri läbimisel moodustuvate sõidukijärjekordade tekkimise põhjuste analüüs;

riigiasutuste tegevuse tõhususe (tulemuslikkuse) väljaselgitamine kaupade ja sõidukite piiriületuse korraldamisel Eesti-Vene piiripunktides.

3. Kontrollimise objektid

Eesti Vabariigi Riigikontrollil

Siseministeerium
Politsei- ja Piirivalveamet
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Maanteeamet (arupärimised)
Rahandusministeerium
Maksu- ja Tolliamet
Põllumajandusministeerium
Veterinaar- ja Toiduamet (arupärimised),

Venemaa Föderatsiooni Kontrollikojal

Föderaalse Julgeolekuteenistuse Pihkva oblasti Piirivalvevalitsus
Föderaalne Riigipiiriagentuur (arupärimised)
Side- ja Massikommunikatsiooniministeerium (arupärimised)
Majandusarengu Ministeerium (arupärimised)
Transpordiministeerium (arupärimised)
Föderaalne Transpordijärelevaeveteenistus

Põllumajandusamet (arupärimised)

(arupärimised)

Föderaalne Tolliteenistus (arupärimised)
Kingissepa ja Pihkva tolliosakonnad

Põllumajandusministeerium
(arupärimised)

Föderaalne Veterinaar- ja Fütosanitaar-
järelevalve Teenistus (arupärimised)

4. Kontrollitava valdkonna lühiiseloostus

Eesti-Vene piirile, mis on samal ajal ka Euroopa Liidu välispiir Venemaa Föderatsiooniga, on kooskõlas Venemaa Föderatsiooni valitsuse ja Eesti Vabariigi valitsuse 25. juuni 2002. aasta kokkuleppega rajatud maanteepiiripunktid, mille kaudu toimub veokite piiriületus:

Narva (Eesti Vabariik) – Ivangorod (Venemaa Föderatsioon),

Luhamaa (Eesti Vabariik) – Šumilkino (Venemaa Föderatsioon),

Koidula (Eesti Vabariik) – Kunitšina Gora (Venemaa Föderatsioon).

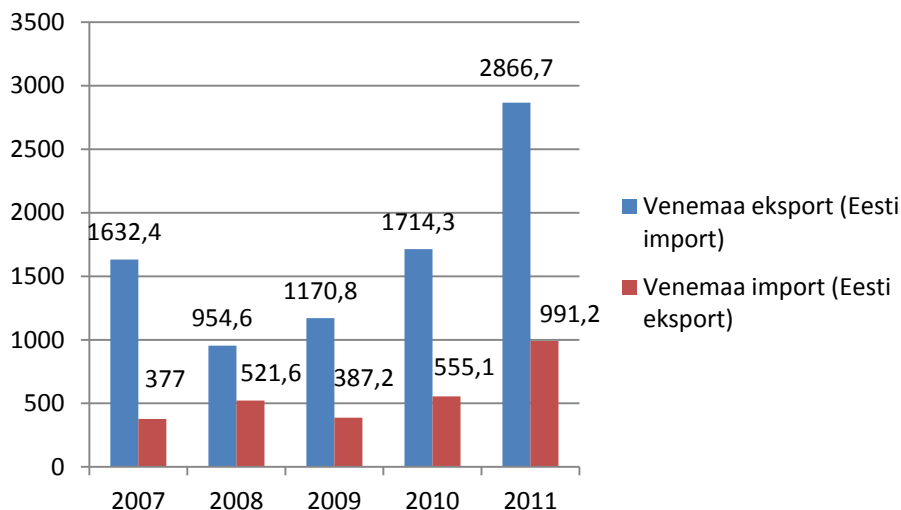
Eesti-Vene piiril tegutseb ka kaks raudteepiiripunkti:

Narva (Eesti Vabariik) – Ivangorod (Venemaa Föderatsioon),

Orava (Koidula) (Eesti Vabariik) – Petseri (Venemaa Föderatsioon).

Aastatel 2010–2011 võis Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahel täheldada kaubakäibe suurenemist. 2011. aastal suurenes Föderaalse Tolliteenistuse andmetel kahepoolse kaubanduse käive 2010. aastaga võrreldes 1,7 korda ja oli 3857,9 miljonit USA dollarit. Kaubakäibe dünaamikat aastatel 2007–2011 on kujutatud joonisel 1.

Joonis 1. Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise kaubakäibe dünaamika 2007–2011

Allikas: Venemaa Föderatsiooni Föderaalse Tolliteenistuse väliskaubanduse tollistatistika andmed

Venemaa Föderatsiooni Majandusarengu Ministeeriumi prognoosi kohaselt (optimistlik stsenaarium) on 2020. aastaks Vene-Eesti piirilõigus oodata veomahtude üldist suurenemist Venemaa Föderatsiooni sisseveo suunal. Näiteks suureneksid 2020. aastaks autovedude mahud 2010. aastaga võrreldes peaaegu 3 korda, raudteevedude mahud aga 3,5 korda. Enamik autovedudest toimuks läbi Ivangorodi (Narva) maanteepiiripunkti, seal kasvaks ka vedude maht

kõige rohkem (üle 9 korra); ka raudteevedude maht kasvaks kõige enam läbi Ivangorodi (Narva) raudteepiiripunkti (peaaegu 9 korda).

Eesti-Vene piiril tehakse nii Eesti Vabariigi kui ka Venemaa Föderatsiooni piiripunktides järgmisi kontrolle: sanitaar-karantiinikontroll, piirikontroll, immigratsioonikontroll, transpordikontroll, veterinaar- ja fütosanitaarkontroll, tollikontroll.

5. Piiripunktide ning kaupade ja sõidukite piiriületamist kontrollivate riigiasutuste tegevuse reguleeritus

Venemaa Föderatsiooni Kontrollikoja tulemused

Venemaa Föderatsiooni seadused ja muud õigusaktid loovad piiripunktide ja riiklike kontrolliasutuste tegevusele Venemaa Föderatsiooni piiriületuspunktides õigusliku aluse ning tagavad tingimused riikliku piiri-, tolli- ja teiste kontrolliliikide tõhustamiseks.

Et kiirendada vajalike formaalsuste täitmist ja luua piiriületuseks soodsamad tingimused, võeti 28. detsembril 2010 vastu föderaalseadus nr 394 „Muudatuste tegemine Venemaa Föderatsiooni mõningatesse õigusaktidesse seoses Venemaa Föderatsiooni tolliasutustele volituste andmisega teatud liiki riikliku kontrolli tegemiseks“.

Selle föderaalseadusega anti tolliasutustele volitus teha piiripunktides täies mahus transpordikontrolli ning kontrollida sanitaar-karantiini-, fütosanitaar- ja veterinaarkontrolli dokumente.

Et optimeerida piiripunktides asuvate tolliasutuste kontrollifunktsioone, vältida mitmesuguste kontrolliasutuste korduvkontrolle ja lühendada seeläbi piiriületuseks kuluvat aega, peab Venemaa Föderatsiooni Kontrollikoda otstarbekaks rakendada järgmisi meetmeid: vähendada transpordikontrolli ulatust, jättes alles üksnes kontrolli rahvusvaheliste vedude loasüsteemi järgimise üle, ning lühendada toodangu nimekirja, mida Venemaa Föderatsiooni Föderaalne Veterinaar- ja Fütosanitaarjärelevalve Teenistus kontrollima peab.

Eesti Vabariigi Riigikontrolli tulemused

Kaupade, sõidukite ja jalakäijate liikumine üle Eesti-Vene piiri on reguleeritud Euroopa Liidu õigusaktide ja Eestis nende rakendamiseks kehtestatud reeglitega. Kaupade piiriületusega seotud küsimused on eelkõige reguleeritud partnerlus- ja koostöökokkuleppega (1994) Venemaa Föderatsiooni ning Euroopa Liidu ühenduste ja liikmesriikide vahel, kaupade piirikontrolli tingimuste kooskõlastamise rahvusvahelise konventsiooniga (1982), Eesti Vabariigi valitsuse ja Venemaa Föderatsiooni valitsuse rahvusvahelise autoveo kokkuleppega (2001) ning mõlema riigi riigipiiriseadusega. Politsei- ja Piirivalveameti ning Maksu- ja Tolliameti hinnangu kohaselt ei vaja Eesti-Vene piiri ületamise toimingud praegu täiendavat õiguslikku reguleerimist.

Eesti piiripunktides tehtavad kontrollitoimingud on reguleeritud Euroopa Liidu õigusaktide ja paljude ametkondlike eeskirjadega. Ametkondade ja piiripunktide juhtide arvates on kontrollitegevusi reguleerivaid eeskirju piisavalt, need on loogilised ja töötajatele arusaadavad.

Auditiasutuste (edaspidi *pooled*) üldised järeldused

Pooled märgivad, et piiripunktide toimimise ja riiklike kontrolliasutuste põhitegevus piiriületamisel on piisavalt reguleeritud.

6. Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vaheliste piiripunktide iseloomustus ja arenguväljavaated

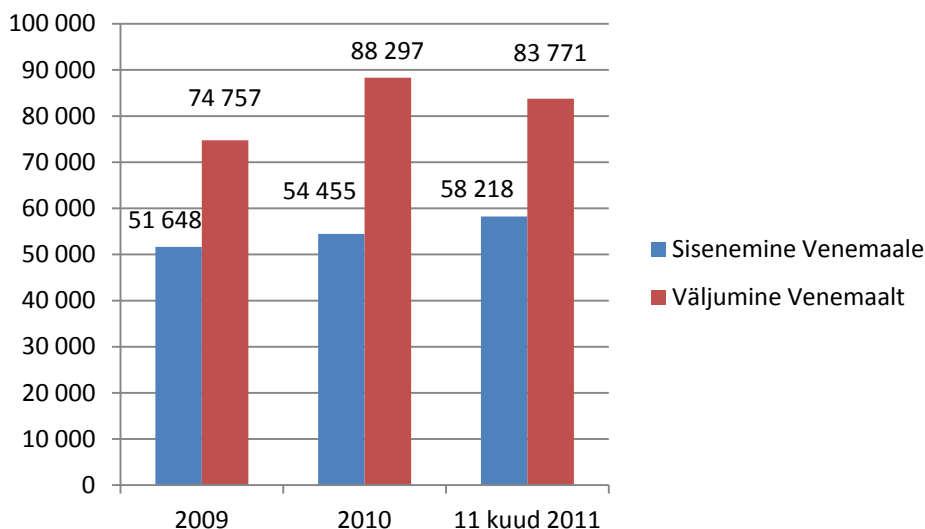
Venemaa Föderatsiooni Kontrollikoja tulemused

Piiripunktid piiril Eesti Vabariigiga on rajatud 1990. aastate algul kooskõlas Venemaa Föderatsioonis sel ajal kehtinud õigusaktides riikliku kontrolli korraldusele, vormidele ja meetoditele esitatud nõuetega. Piiripunktide võimsus ja taristu ei vasta veoste praeguste mahtudele ega soodusta seetõttu kaupade ja sõidukite piiriületamist. Föderaalse Tolliteenistuse arvates nõuavad rekonstrueerimist kõik Vene-Eesti piiril asuvad maantee- ja raudteepiiripunktid.

Vene-Eesti piirile on iseloomulik, et piiriületuse vormistamist ootavatest veokitest moodustuvad järjekorrad nii Venemaa Föderatsiooni sissesõidul kui ka sealt väljasõidul. Seejuures on järjekordade pikkusel ja järelkult ka ooteajal teatud tsüklilisus, mis on tingitud väljakujunenud transpordilogistilistest skeemidest.

Maanteepiiripunktide tegeliku läbilaskevõime dünaamika oli aastatel 2010–2011 tervikuna kindlalt positiivne. See suund on eriti positiivne selle näitaja alanemise foonil eelmistel aastatel, ent 2007. aasta taset ei ole veel saavutatud. Piiripunktiti on olukord erinev: läbilaskevõime on 2007. aasta tasemega võrreldes vahemikus 64–87%. Vene-Eesti piiri ületanud veokite arvust ajavahemikul 2009. aasta – 2011. aasta 11 kuud annab ülevaate joonis 2.

Joonis 2. Vene-Eesti piiri ületanud veokite arv ajavahemikul 2009. aasta – 2011. aasta 11 kuud

Allikas: Venemaa Föderatsiooni tolliasutuste andmed

Tehakse kompleksset sihikindlat tööd piiri korrashoiuks ja piiripunktidesse tänapäevase taristu rajamiseks. Piiriäärse taristu arenguplaanides 2020. aastani on ette nähtud varustada Vene-Eesti piiri Ivangorodi maanteepiiripunkti ametkondlike telekommunikatsioonivõrkudega.

Et luua Vene-Eesti piiri ületamiseks soodsamad tingimused, tuleb arendada piiriäärset transporditaristut, rajada veokitele piiriületuse heakorrastatud ootealasid, laiendada piiripunktide juurdesõiduteid, kohati vahetada välja asfaltkate.

Maanteed, mis teenindavad üle Vene-Eesti piiri kulgevaid rahvusvahelisi vedusid, ei vasta vaatamata kontrollitud perioodil tehtud remondi- ja rekonstrueerimistöödele transpordi- ja kasutusseisundi poolest veel kogu pikkuses kehtestatud nõuetele. Lühiajal on kavas kaupade rahvusvahelisteks vedudeks remontida ja heakorrastada Venemaa ja Eesti vaheliste põhimaanteed üksikud lõigud.

Eesti Vabariigi Riigikontrolli tulemused

Piiripunktid Eesti-Vene piiril on rajatud 1990. aastate lõpul kooskõlas sel ajal kehtinud õigusaktides riikliku kontrolli korraldusele, vormidele ja meetoditele esitatud nõuetega.

Lõuna-Eestis asuva Koidula maanteepiiripunkti (mille vastas asub Kunitšina Gora piiripunkt) ja Luhamaa maanteepiiripunkti (mille vastas asub Šumilkino piiripunkt) võimsus ja taristu võimaldavad teenindada praegusel hulgal veoseid, ent nende suurenemise korral tuleb piiripunkte täiustada.

Seevastu idapiiril – Narva piiripunktis (mille vastas asub Ivangorodi piiripunkt) – ei vasta sõiduautode, busside ja jalakäijate kontrollitingimused transpordi- ja reisijatevoo tasemele ning pidurdavad ka Venemaa poolel asuva piiripunkti võimaluste kasutamist. Piiripunkti taristu arendusplaanide elluviimine aastatel 2012–2014 võimaldab oluliselt suurendada selle läbilaskevõimet.

Eesti Vabariigi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Venemaa Föderatsiooni Transpordiministeeriumi ühise transpordikomisjoni istungitel on alates 2006. aastast arutatud Narva-Ivangorodi piiriala transporditaristu arendamist, muu hulgas uue piiripunkti ja uue silla rajamist, ent ühiseid uuringuid selle ehituse majandusliku tasuvuse ja keskkonnamõjude kohta ei ole tehtud. Eesti Vabariigi Riigikontroll on soovitanud ministeeriumidel koostöös Venemaa Föderatsiooni pädevate asutustega seda tööd aktiveerida.

2011. aastal anti käiku uus, tänapäevase varustusega Koidula raudteepiiripunkt (mille vastas asub Petseri piiripunkt), mis võimaldab vastu võtta kuni 32 rongi ööpäevas. Narva raudteepiiripunkti (mille vastas asub Ivangorodi piiripunkt) täiustamine on aga alles ees.

Eesti juhib tähelepanu raudteevedude vähenemisele Eesti ja Venemaa vahel. Praegu ületab piiri kaks korda vähem kaubaronge kui 2006. aastal. Selle põhjuseks on aktsiaseltsi Venemaa Raudteed kehtestatud graafik.

Üldised järeldused

1. 1990. aastatel rajatud piiripunkte ei ole piisavalt arendatud, mis takistab nende läbilaskevõime suurendamist ja on piiriületust ootavate autode järjekorra tekkimise üheks põhjuseks.
2. Pooled peavad oluliseks, et osaletakse ühiselt piiritaristu arenguprojektide elluviimisel Euroopa naabrus- ja partnerlusprogrammi raames, sealhulgas Ivangorodi ja Narva piiripunktide rekonstrueerimisel ning heakorrastatud autoparkla rajamisel Kunitšina Gora piiripunkti juurde.
3. Pooled on seisukohal, et Eesti-Vene piiril asuva tolli- ja transporditaristu täiustamine tagab veokitele, kaupadele ja jalakäijatele piiriületamiseks soodsamad tingimused. Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni huvitatud riigiasutuste dialoog, arvestades mõlema riigi majanduslikke huve, aitab kaasa piiritaristu arengule ning piirikaubanduse ja transiitkaubanduse veokoridori tõhusale funktsioneerimisele.
4. Maanteepiiripunktide läbilaskevõime on järjest kasvanud. Raudteepiiripunktidel seevastu on kaubavoo suurendamiseks peaaegu kahekordne reserv. Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vaheliste raudteevedude kasv aitaks vähendada maanteepiiripunktide koormust ja lühendada piirijärjekordi.
5. Pooled hindavad positiivselt Eesti Vabariigis piiriületamiseks kehtestatud elektroonilist ootejärjekorda ja piirilähedasi ooteplatse, millega on loodud vedajatele mugavamad tingimused ja kõrvaldatud järjekorrad piiripunktide juurdesõiduteedelt. Selliste taristuobjektide rajamine Venemaa Föderatsiooni poolele lühendaks veokite seisuaega, parandaks juhtide olmetingimusi ja suurendaks liiklusohutust.

7. Hinnang Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni piiripunktides asuvate riigiasutuste kindlustatusele kontrollitingimuste ja -vahenditega, mis on vajalikud piiri ületavate veoste ja sõidukite kontrollimiseks

Venemaa Föderatsiooni Kontrollikoja tulemused

Venemaa Föderatsiooni valitsus ja riigi vastutavad föderaalorganid pööravad suurt tähelepanu piiri- ja tollitaristu täiustamisele. Paraneb maanteepiiripunktide tehniline varustatus, rekonstrueeritakse teekatteid. Samas ei ole Vene-Eesti piiril asuvad maantee- ja raudteepiiripunktid veel kõigi ettenähtud riikliku kontrolli liikide elluviimiseks täiel määral varustatud ja seadistatud. Piiril asuvad riiklikud kontrolliasutused ei ole piisavalt varustatud kõigi kontrolliülesannete täitmiseks vajalike tingimuste ja kontrollivahenditega.

Tolliasutustele ka erioskusi nõudvate transpordikontrolli ja veterinaar-, fütosanitaar- ja sanitaar-karantiinidokumentide kontrolli ülesannete panemisega tekkisid piiripunktide tolliasutustel probleemid nendeks toiminguteks kvalifitseeritud töötajate puudumise tõttu. Praeguseks on kaadriküsimused Föderaalse Tolliteenistuse tasandil lahendatud.

Eesti Vabariigi Riigikontrolli tulemused

Maanteepiiripunktides asuvate riiklike kontrolliasutuste varustatus spetsiaalsete tehniliste seadmete, side- ja infotöötlusvahenditega vastab õigusaktidele. Maanteepiiripunktide töötajaskond on piisav oma ülesannete täitmiseks praeguse piiriületusintensiivsuse juures. Ent kui ei juurutata tõhusamaid kontrollivahendeid ning kontrollinõuded jäävad endiseks, tekib kaubavoo suurenemise korral vajadus piiripunktidesse töötajaid lisada.

Koidula (Petseri) piiripunkt on varustatud kõikide kontrollide Euroopa Liidu nõuete kohaseks tegemiseks vajalike seadmetega (sh on olemas vagunite statsionaarne läbivalgustusseade, kaal vagunite kaalumiseks), mis kiirendab oluliselt raudteeveoste kontrollimist ja parandab tollikontrolli kvaliteeti. Narva (Ivangorodi) raudteepiiripunktis ei ole aga kõiki vajalikke tingimusi, et teha riiklikku kontrolli tänapäeva nõuete kohaselt.

Eesti juhib tähelepanu võimalusele kontrollida kaubaronge ühiselt, mis võimaldaks lühendada kontrollimise aega üle kahe korra ja seeläbi suurendaks oluliselt piiripunktide läbilaskevõimet. Veoste ühiskontrollimist on soovitatud kaupade piirikontrolli tingimuste kooskõlastamise rahvusvahelises konventsioonis (1982), mille osalisteks on ka Venemaa Föderatsioon ja Eesti Vabariik.

Kaubavedude ühise kontrolli olulisust on korduvalt märgitud Euroopa Liidu ja Venemaa Föderatsiooni esindajate tollikontrolli probleemidele pühendatud ühisistungitel. Eesti arvates võiks kaupade ühiskontrolli vaadelda kui vaheetappi teel kahe riigi ühiste piiripunktide rajamise poole, kus ühiselt või koordineeritult korraldatakse ka füüsiliste isikute kontrollimist.

Üldised järeldused

1. Pooled nõustused, et Eesti-Vene piiripunktides ei ole veel loodud kõiki vajalikke tingimusi kõigiks riikliku kontrolli liikideks ja vormideks.
2. Raudteepiiripunktide läbilaskevõime suurendamise oluliseks reserviks on kaupade piirikontrolli tingimuste kooskõlastamise rahvusvahelisest konventsioonist (1982) tulenev võimalus, et Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni kontrolliasutused kontrolliksid kaubaronge ühiselt, kasutades selleks vastastikusel kokkuleppel ühiselt tänapäevaseid tehnilisi vahendeid.

8. Hinnang riigiasutuste tegevuse tõhususele Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelistes piiripunktides veoste ja sõidukite piiriületuse korraldamisel

Venemaa Föderatsiooni Kontrollikoja tulemused

Huvitatud ministeeriumide ja ametkondade ning riiklike kontrolliasutuste poolt kontrollitud ajavahemikul rakendatud meetmed piiripunktide läbilaskevõime suurendamiseks on aidanud kaasa sõidukite piiriületuse kasvule. Täheldati tolliasutuste töö efektiivsuse tõusu.

Kontrolliasutuste ja piiripunktide töös tervikuna leidub reserve, et kiirendada kaupade ja sõidukite piiriületust. Oleks vajalik lühendada sõidukite seisuaega kontrolliliikide ja -etappide vahel, optimeerida sõidukite viibimist piiripunktis, juurutada tänapäevaseid tehnoloogiaid, mis võimaldavad jälgida sõidukite liikumist ühest kontrolliliigist teise ja sõiduki väljumist piiripunkti territooriumilt, korraldada olulisemate infotehniliste vahendite häireteta töö, optimeerida sõidukite kontrollimist läbivalgustusseadme abil, likvideerida vaheajad piiripunkti töös, suurendada tollivormistusega tegelevate töötajate arvu.

Praegu piiripunktides kasutatav tollivormistamise ja -kontrollimise kord on keeruline ja töömahukas. Tolli- ja logistikaterminalide loomine Venemaa Föderatsiooni piiri lähedal kaupade tollivormistamise ja tollikontrolli konventsiooni raames ning kaupade lihtsustatud vormistamiskorra rakendamine ja tollikontrolli ühe osa üleviimine terminalide territooriumile aitab lühendada piiriületuseks kuluvat aega ja seeläbi suurendada piiripunktide läbilaskevõimet.

Piirilähedaste taristuobjektide läbilaskevõime suurendamise oluline reserv on uue kontrollitehnoloogia, eelkõige tollikontrolli tehnoloogia juurutamine ning tänapäevaste tehniliste vahendite ja infotehnoloogiate kasutamine.

Oluliselt pikendavad sõidukite viibimist piiripunktis järgmised põhjused: rahvusvahelisel vedajal puudub kauba tollimaksete tasumiseks vormistatud tagatis; vedaja ei esita kõiki riiklike kontrolliliikide läbimiseks vajalikke dokumente ja andmeid; vedaja ei pea kinni Venemaa Föderatsiooni ja Tolliliidu õigusaktidega kehtestatud keeldudest ja piirangutest, mis võib kaasa tuua sõiduki tagasisaatmise naaberriigi territooriumile.

Olulise koormuse Venemaa Föderatsiooni ja Eesti Vabariigi maanteepiiripunktides loob sõidukite piiriületus eesmärgiga tankida Venemaa Föderatsiooni territooriumil bensiini. Sellised piiriületused moodustavad kuni 90% sõiduautode piiriületustest.

Vene pool tõstab esile Venemaa Föderatsiooni tolliasutuste ja Euroopa Ühenduste Komisjoni aktiivset koostööd Venemaa Föderatsiooni ja Euroopa Liidu tolli- ja piiriküsimuste töörühmas, mis annab konkreetseid tulemusi. On kokku lepitud, millele eelkõige tuleks tähelepanu pöörata, et piiriületust kiirendada: selleks on eelinfo ja riskianalüüsi tulemuste vastastikune vahetamine, volitatud majandusoperaatorite süsteemi rakendamine. Nende küsimuste lahendamiseks loodi 2011. aasta novembris Venemaa Föderatsiooni ja Euroopa Liidu õigusaktide lähendamise ja tolliprotseduuride eksperdirühmad.

Eesti Vabariigi Riigikontrolli tulemused

Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsiooni ja logistikaettevõtete esindajad peavad Eesti Vabariigi riiklike kontrolliasutuste ja maanteepiiripunktide töökorraldust kaupade piiriületusega seotud kontrollitoimingute tegemisel piisavalt tõhusaks ja neil ei ole ettepanekuid nende täiustamiseks.

Riiklike kontrolliasutuste töö analüüs maanteepiiripunktides näitas, et Eesti Vabariigi piiripunktide läbilaskevõimet mõjutab oluliselt Venemaa Föderatsiooni poolne piiripunktide töökorraldus. Asjaolu, et Vene pool võtab sõidukeid sisse ja laseb neid välja rühmadena, tekitab Eesti piiripunktide kontrolliametite töös häireid ja vähendab nende läbilaskevõimet. Sõidukijuhid ei saa

seetõttu olla kindlad, et nad broneeritud ajal piiripunkti siseneda saavad. See on ka põhjuseks, miks elektroonilises ootejärjekorras eraldatakse eelbroneerimiseks vaid ligikaudu pool piirikontrolli teoreetiliselt võimalikest aegadest, ning miks paljud sõidukid peavad ootama piiriületust elavas järjekorras.

Suur osa autosid ja busse ületab piiri kütuse ostmiseks, sest Eestis on bensiin ligi kaks korda kallim kui Venemaal. Osa Venemaalt toodavast bensiinist müüakse, ehkki see on keelatud. Ebaseadusliku piiriülese bensiiniäri tõkestamine aitaks oluliselt vähendada piiri- ja tolliteenistuste koormust, ning võimaldaks kasutada olemasolevaid töötajaid teistel tööloikudel, mis omakorda kiirendaks veo- ja sõiduautode piiriületust. Eesti Vabariigi Riigikontroll on teinud Eesti asutustele vastavasisulised ettepanekud.

Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni piirivalvurite vahel toimub tihe koostöö, mis tugineb mitmele kahepoolsele kokkuleppele ja areneb jätkuvalt. 2011. aastal allkirjastasid Eesti Vabariigi Politsei- ja Piirivalveamet ning Venemaa Föderatsiooni Föderaalne Julgeolekuteenistus täiendava piirivalvealase koostöö protokoli.

Eesti ja Venemaa tolliasutuste kontaktid ei ole süstemaatilised, tolliasutuste koostööd ei saa lugeda viljakaks. Et kõrgemalseisvate tolliasutuste vahel puudub vastavasisuline kokkulepe, ei tee piirkondlikud ja piiriäärsed tolliasutused peaaegu üldse koostööd. See avaldab mõju piiripunktides tekkivate jooksvate küsimuste lahendamise operatiivsusele, ei soodusta veostega seonduvate riskide kohta teabe vahetamist ning takistab üksteise tehniliste võimaluste ühist kasutamist.

Veterinaar- ja fütosanitaarjärelevalve alla kuuluvate kaupade piiriületuseks ettenähtud piiripunktide arendamist pole selleks pädevad Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni ministriumid ja ametkonnad omavahel piisavalt kooskõlastanud. Nii näiteks on Koidula raudteepiiripunkt varustatud nimetatud kontrolli teostamiseks Euroopa Liidu nõuete kohaselt. Samal ajal ei ole selle vastas asuv Petseri raudteepiiripunkti lisatud nende piiripunktide nimekirja, mis on ette nähtud välja arendada Venemaa Föderatsiooni territooriumile loomset päritolu kauba, loomatoidu või karantiini alla kuuluva toodangu sissevedamiseks. Pärast Venemaa Föderatsiooni piiripunktide spetsialiseerumist ei leia Koidula raudteepiiripunktis veterinaarkontrolliks loodud taristu sel eesmärgil kasutamist.

Üldised järeldused

1. Erinevuste tõttu Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni riikliku piirikontrolli süsteemides, eelkõige piiril korraldatava kontrolli liikides ja riiklike kontrolliasutuste ülesannetes, sooritatavate toimingute ja kontrollitavate dokumentide arvus ning kontrolliasutuste koostöö korraldamises, kulub Eestis ja Venemaal sama sõiduki kontrollimiseks aega erinevalt.

Asjaolu, et veokitel kulub Venemaa Föderatsiooni piiripunktides dokumentide vormistamiseks kauem aega, on seletatav teistsuguse kontrollitasemega, mis on seotud Venemaa tolliasutuste fiskaalfunktsiooni olulisusega, samuti sellega, et põhiosa kaupu läbib Eesti Vabariigi piiripunktid transiidirežiimil, Venemaa piiripunktid aga impordi- ja ekspordirežiimil.

2. Piiripunktide läbilaskevõime suurendamise reserv (lisaks riiklike kontrolliasutuste töö efektiivsusreservide kasutuselevõtule) peitub naaberriikide kontrolliasutuste koostöö tugevdamises, naaberriikide piirkondlike tolliasutuste ja tollipunktide rahvusvaheliste kontaktide sisseseadmise korra lihtsustamises, tehniliste tollikontrolli vahendite ühises kasutamises ning ühiste piiripunktide loomises.

3. Kõrvutiasuvate piiripunktide rekonstrueerimisplaanide kooskõlastamine vastutavate riigivõimuorganite poolt võimaldab ennetada eelarveraha ebaefektiivset kasutamist. Eesti Vabariigi Riigikontroll ja Venemaa Föderatsiooni Kontrollikoda on seisukohal, et kahe riigi ametivõimud peavad kokku leppima, milliste raudteepiiripunktide kaudu hakkab edaspidi toimuma loomset

päritolu kauba, loomatoidu ja karantiini alla kuuluvate toodete vedu Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahel.

9. Sõidukite ja veoste Eesti-Vene piiri ületamise kontrollimisel kasutatavate infosüsteemide ja -tehnoloogiliste vahendite toimimise efektiivsus

Venemaa Föderatsiooni Kontrollikoja tulemused

Venemaa tolliorganite eelinformeerimiseks sisseveetavatest kaupadest loodi Euroopa Ühenduste Komisjoni katseprojekti raames spetsiaalne infosüsteem. Kontrollimisel selgus, et efekt selle rakendamisest on eeldatust väiksem, kuna selle kaudu ei edastata piisavalt infot. Tolliasutuste andmebaasidesse tuleb käsitsi sisestada täiendavaid andmeid, mis pikendab tollivormistamise aega.

Tolliliidu tolliseadustikus alates 1. juunist 2012 sätestatud kohustuslik eelteavitamine ja esitatava info mahu kindlaksmääramine vähendavad oluliselt vedajate ajakulu piiripunktides.

Venemaa Föderatsiooni ühinemine Tolliliidu liikmesriikide koosseisus ühistransiidiprotseduuri 1987. aasta konventsiooniga ning kõigi selles konventsioonis ettenähtud lihtsustuste ja eeliste kasutamine kiirendab oluliselt kaupade piiriületamist. Venemaa Föderaalne Tolliteenistus lõi selleks tehnilised võimalused juba 2009. aastal, ent nende rakendamiseks juriidiliste aluste loomisel tuleb Tolliliidu liikmesriikidel lahendada veel märkimisväärsel hulgal tolli-, maksu- ja haldusõiguslikke küsimusi.

Kasutatavad infosüsteemid tagavad kontrolli kaupade ja sõidukite piiriületuse üle piiripunktides. Ent seoses tolliasutuste ülesannete laienemisega seisab ees paljude protsesside automatiseerimine, et lihtsustada tolliasutustele ülesandeks tehtud kontrollimist ja luua ametkondadevaheline integreeritud süsteem, mis samuti kiirendab sõidukite ja veokite vormistamist ja tagab kontrolli sõidukite liikumise üle piiripunktides.

Eesti Vabariigi Riigikontrolli tulemused

Piiripunktid on sidevahendite ja elektrooniliste infotöötlussüsteemidega piisavalt varustatud. On tagatud teabe edastamine keskserverite kaudu. Ent piiripunktide kontrolliasutuste infosüsteemid ei ole omavahel ühendatud, ühe kontrolliasutuse poolt sõiduki või veose kohta andmebaasi juba sisestatud teave ei ole teistele kontrolliasutustele nähtav ja mõningaid andmeid sisestatakse seetõttu topelt.

Üldised järeldused

Pooled tõdevad, et piiripunktides saab sõidukite vormistamist kiirendada, kui täiustada infosüsteeme ja ühendada need ühtsesse integreeritud infosüsteemi.

Lepinguosalised peavad oluliseks tutvustada Eesti Vabariigi valitsust ja Venemaa Föderatsiooni valitsust paralleelauditi tulemustega.

Koostatud 29. märtsil 2012. aastal eesti ja vene keeles kahes võrdväärses eksemplaris.

Eesti Vabariigi
riigikontrolör
Mihkel Oviir

Venemaa Föderatsiooni
Kontrollikoja esimees
Sergei V. Stepašin